

Møteinnkalling representantskapet

Tid: 8. mai kl. 10:00-12:00

Sted: Oslo rådhus

Møteinnkalling representantskapet	1
Sak 11/24 Godkjenning av protokoll fra møte 8. februar.....	3
Sekretariatets innstilling	3
Saksredegjørelse	3
Vedlegg.....	3
Sak 12/24 Orienteringer	4
Sekretariatets innstilling	4
Saksredegjørelse	4
Vedlegg.....	4
13/2024 Årsrapport 2023.....	5
Administrasjonsutvalgets innstilling.....	5
Saksredegjørelse.....	5
Vedlegg	6
Sak 14/24 Felles posisjonsnotat Nasjonal transportplan.....	7
Sekretariatets innstilling	7
Saksredegjørelse	7
Vedlegg.....	8
Sak 15/24 Fylkeskommunenes samarbeid om Oslofjorden i Østlandssamarbeidet.....	9
Sekretariatets innstilling	9
Saksframstilling	9
Vedlegg.....	17
Sak 16/24 Revidert strategi.....	18
Sekretariatets innstilling	18

Saksredegjørelse	18
Vedlegg.....	18
Sak 17/24 Oslo kommunes utmeldelse av Østlandssamarbeidet.....	22
Sekretariatets innstilling	22
Saksredegjørelse	22
Vedlegg.....	22
Sak 18/2024 Møteplan 2024	23
Sekretariatets innstilling	23
Saksredegjørelse	23
Vedlegg	23

Sak 11/24 Godkjenning av protokoll fra møte 8. februar

Sekretariatets innstilling

Representantskapet godkjenner forslaget til protokoll fra møte 8. februar 2024.

Saksredegjørelse

Forslag til møteprotokoll ble sendt ut 22. februar med frist 28. februar for å melde inn evt. endringsforslag. Sammen med møteprotokollen ble det også sendt ut en oppsummering etter strategisamlingen 9. februar. Mottatte innspill er innarbeidet i protokollforslaget.

Vedlegg

Separat vedlegg: Forslag til protokoll fra møte 8. februar 2024.

Sak 12/24 Orienteringer

Sekretariatets innstilling

Representantskapet tar saken til orientering

Saksredegjørelse

Det legges opp til korte (3-4 min) fylkesvise orienteringer om viktige saker som kan ha interesse for de øvrige fylkeskommunene.

Sekretariatet orienterer deretter om pågående aktiviteter/prosjekter.

Vedlegg

Ingen vedlegg

13/2024 Årsrapport 2023

Administrasjonsutvalgets innstilling

1. Representantskapet godkjenner forslaget til årsrapport 2023 for Østlandssamarbeidet.
2. Representantskapet ber sekretariatet sende årsrapporten til fylkeskommunene med henstilling om at den legges fram til orientering for aktuelle politiske organer.

Saksredegjørelse

Forslag til årsrapport for 2023 er vedlagt saken. I årsrapporten redegjøres det for aktivitetene på ulike innsatsområdene som Østlandssamarbeidet har jobbet med i 2023. Årsrapporten inneholder også regnskapet for 2023, samt revisjonsberetning.

Regnskap 2023

Regnskapet til Østlandssamarbeidet føres av Akershus fylkeskommune, jf. samarbeidsavtalens §1 tredje ledd. I tillegg til det ordinære regnskapet, føres et driftsregnskap etter formål, for bedre å synliggjøre sammenhengen mellom aktiviteter og regnskap. I regnskapsrapporten sammenstilles regnskapstallene fra 2023 med tilsvarende tall fra 2021 og 2022.

Østlandssamarbeidet hadde en egenkapital pr. 31.12.22 på kr 3 478 116,-. Det framgår av regnskapet at Østlandssamarbeidet i 2023 har hatt et merforbruk på kr 170 220. Dette er noe bedre enn i vedtatt budsjett for 2023, der det var lagt til grunn et merforbruk på kr 285 000. Merforbruket dekkes inn fra bundet fond. Egenkapitalen pr 31.12.2022 var kr 3 307 896,-

Regnskapet for 2023 er revidert av Akershus og Østfold fylkesrevisjon. Revisjonsrapporten er tatt inn i årsrapportens kap. 8.

Digital årsrapport

Som for tidligere år er det også i år utarbeidet en digital og mer visuell web-basert årsrapport der hendelser og aktiviteter i 2023 er presentert.

Dette er viktig med tanke på å få ut relevant informasjon både til eksterne og interne målgrupper. Digital årsrapport for 2023 vil gjøres tilgjengelig på hjemmesiden til Østlandssamarbeidet.

Behandling i administrasjonsutvalget

Årsrapporten ble behandlet på møte i administrasjonsutvalget 12. april. I etterkant er rapporten språk-vasket og tilpasset kravene til universell utforming.

Vedlegg

Separat vedlegg: Årsrapport for 2023

Sak 14/24 Felles posisjonsnotat Nasjonal transportplan

Sekretariatets innstilling

Representantskapet godkjenner felles posisjonsnotat fra Østlandssamarbeidet vedr. NTP 2025-2036.

Saksredegjørelse

Bakgrunn

Fylkeskommunene på Østlandet har i stor grad hatt sammenfallende synspunkter når det gjelder prioriteringer og hovedsatsninger på samferdselsområdet. Dette er også bakteppet for at Østlandssamarbeidet undervegs i NTP-prosessen har stått sammen om viktige NTP-innspill:

- I desember 2022 oversendte Østlandssamarbeidet et posisjonsnotat med [overordnede NTP-innspill](#) til Samferdselsdepartementet og transportetatene, der hensynet til klima og miljø ble spesielt vektlagt.
- I juni 2023 samlet fylkeskommunene på Østlandet seg om et [felles høringsinnspill](#) i forkant av Samferdselsdepartementets avsluttende arbeid med Nasjonal Transportplan 2025-2036.

Vurdering av fremlagt stortingsmelding om NTP 2025-2036

[Meld. St. 14 \(2023-2024\) om Nasjonal transportplan 2025-2036](#) ble lagt frem 22. mars 2024. I forbindelse med fremleggelsen omtaler Regjeringen meldingen som en transportplan for vedlikehold og fornying i heile landet, og det pekes på at man prioriterer drift, utbedring og vedlikehold. Med planen legger regjeringen opp til å bruke 1 308 milliarder kroner over 12 år.

Forslaget til ny transportplan inneholder en rekke gode og velbegrunnede satsinger, prosjekter og tiltak som fylkeskommunene på Østlandet bør kunne stille seg bak, samtidig som planen på en del områder ikke leverer i tråd med fylkeskommunenes forventninger.

Stortingsmeldingen har i for liten grad fulgt opp tidligere felles innspill fra fylkeskommunene. Et eget posisjonsnotat er nå under ferdigstillelse og her fremmes det derfor innspill til konkrete merknader/verbalforslag som transport- og kommunikasjonskomiteen vil bli bedt om å følge opp i det videre arbeidet med Meld. St. 14 (2023-2024).

Det vises også til fylkeskommunenes respektive innspill og kommentarer, jf. høring i transport- og kommunikasjonskomiteen medio april 2024.

Intern prosess i Østlandssamarbeidet

Etter at den nye stortingsmeldingen ble lagt fram 22. mars har ØS sin politiske ad hoc-gruppe med støtte fra administrativ samferdselsgruppe hatt det overordnede ansvaret for å utarbeide et notat med felles posisjoner fra fylkene på Østlandet. Sekretariatet har bistått i dette arbeidet undervegs i prosessen.

Det legges til grunn at et endelig forslag til felles posisjonsnotat ferdigstilles i etterkant av møte i politisk ad hoc-gruppe 30. april. Notatet vil da bli ettersendt slik at representantskapet kan drøfte/sluttbehandle dette før oversendelse til Transport- og kommunikasjonskomiteen på Stortinget.

Tidslinje

Den videre tidslinjen er slik:

- 30.04: Møte i politisk ad hoc-gruppe
- 03.05: Omforent dokument ferdigstilles
- 07.05: Møte med representanter fra benkene på Stortinget, der innholdet i posisjonsnotatet presenteres
- 08.05: Endelig behandling av posisjonsnotat i representantskapet
- 09.05: Oversendelse av posisjonsnotat til Transport- og kommunikasjonskomiteen på Stortinget
- 05.06: Komiteinnstilling avgivelsesfrist
- 12.06: Foreløpig dato for behandling i Stortinget

Vedlegg

Felles posisjonsnotat ettersendes.

Sak 15/24 Fylkeskommunenes samarbeid om Oslofjorden i Østlandssamarbeidet

Sekretariatets innstilling

Representantskapet ber sekretariatet legge fram ny sak om fylkeskommunenes samarbeid om Oslofjorden i Østlandssamarbeidet til møtet 25. juni. Saken skal være basert på innspillene fra dette møtet.

Saksframstilling

Hensikten med denne saken er å få innspill om hvor fylkeskommunene ser behov og muligheter for merverdi av samarbeid om Oslofjorden gjennom Østlandssamarbeidet. Sekretariatet har forsøkt å tegne opp et mulighetsrom for framtidig samarbeid basert på ulike planer, politiske saker, gjennomførte aktiviteter og andre relevante innspill.

Bakgrunn

Regjeringen la fram *Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv* i 2021, og tidlig i 2022 ble Oslofjorden løftet inn i Østlandssamarbeidet som et nytt samarbeidsområde etter initiativ fra fylkesrådsleder i Viken. Det var bred politisk enighet om at Oslofjorden er en viktig og relevant sak for Østlandssamarbeidet fordi alle fylkeskommunene er en del av nedbørsfeltet til fjorden og det er nødvendig med gjennomføring av tiltak i hele landsdelen.

I strategiprosessen i første halvår av 2024 har fylkeskommunene gitt uttrykk for at Oslofjorden bør være en prioritert felles sak i Østlandssamarbeidet framover (se sak 16/24 med forslag til revidert strategi). Fordi Oslofjorden er et relativt nytt samarbeidsområde i Østlandssamarbeidet, legger sekretariatet opp til en prosess med egne/separate saker om Oslofjorden i parallelt med strategirevideringen våren 2024

Proessen for avklaring av det videre samarbeidet om Oslofjorden i 2024 er tenkt som følger:

- Møte i representantskapet 8. mai (fysisk møte): egen sak om mulighetsrommet for fylkeskommunenes samarbeid om Oslofjorden og første behandling av forslag til revidert strategi.
- Møte i representantskapet 25. juni (digitalt møte): egen sak som setter rammene for samarbeidet om Oslofjorden framover og endelig vedtak av ny strategi og ny politisk struktur for samarbeidet.

- Høsten 2024: oppfølging av saker som ikke krever videre avklaring i representantskapet og konkretisering av prioriteringer for arbeidet med Oslofjorden og vannforvaltning framover.
- Møte i representantskapet 1. november (fysisk møte): endelig vedtak av handlingsplan og budsjett for 2024.

Helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden og fylkeskommunene

Helhetlig tiltaksplan gjør det klart at Oslofjorden i lang tid har blitt utsatt for påvirkninger direkte i fjorden og påvirkninger som kommer med vannstrømmer som drenerer til fjorden fra store deler av Østlandet. Den økologiske tilstanden i Oslofjorden er under sterkt press og fjorden er i ubalanse. Påvirkningene i Oslofjorden kommer fra flere kilder, og er både historisk akkumulert, og vedvarende eller nye typer påvirkninger. Årsaker og virkninger går på tvers av geografiske grenser i et spenn av mange sektorer, aktører, brukere og prosesser. Oslofjorden er med andre ord en kompleks utfordring med et sammensatt trusselbilde som vil kreve opptrappet ressursbruk og betydelig innsats i samfunnet gjennom mange år fremover. Betydelig forringelse i fjordens økosystemer har også negative konsekvenser for menneskelig aktivitet i fjorden, for eksempel mulighetene for rekreasjon, fritidsfiske og yrkesfiske.

Klimaendringene forsterker utfordringene og vil føre til flere perioder med store nedbørsmengder som gjør at utslippene vil kunne forsterkes og forverre situasjonen ytterligere. Klimaendringer vil også føre til varmere temperatur i fjorden, som igjen har negativ påvirkning for artenes levestandard.

I helhetlig tiltaksplan er det 63 tekniske tiltak og 19 tiltak som skal gi mer kunnskap fordelt på sju innsatsområder:

1. Redusere utslipp fra kommunalt avløp og avløp fra spredt bebyggelse
2. Redusere arealavrenning fra jordbruk
3. Redusere tilførsler av miljøgifter og marin forurensning
4. Ivareta sårbare arter, utvalgte naturtyper og kulturminner
5. Restaurering av naturverdier
6. Tiltak for å fremme et aktivt friluftsliv
7. Tverrgående tiltak for en helhetlig forvaltning av Oslofjorden

Fylkeskommunene er hovedansvarlige for ti tiltak, T3, T23, K11, K12, T36, K14, T41, T49, T51, T52, T57, T58, og medansvarlig for flere andre. I skrivende stund er fylkeskommunene i gang med å oppdatere rapporteringen på gjennomføringen av tiltak til Miljødirektoratet. Det vil ventelig legges fram egne saker til politisk behandling i fylkeskommunene som orienterer om status for tiltaksgjennomføring.

Som en del av den videre prosessen om samarbeid kan fylkeskommunene se på de ulike tiltakene de har ansvar for i fellesskap og vurdere om samarbeid kan bidra til bedre tiltaksgjennomføring. Dette kan inkludere både erfaringsdeling og felles prosjekter eller initiativer som bidrar til mer effektiv ressursbruk. Fagpersonene som arbeider med vannforvaltning og Oslofjorden i fylkesadministrasjonene har tidligere pekt på samferdsel og plan/areal som to fagområder hvor de tror det kan være størst potensial for merverdi av samarbeid i tiltaksgjennomføringen.

I arbeidet med å gjennomføre helhetlig tiltaksplan er det opprettet et Kystsonenettverk, i tråd med T41. Nettverket ledes av Buskerud fylkeskommunene. Aktivitetene i Østlandssamarbeidet bør ikke overlapse med rollen til Kystsonenettverket.

Fylkeskommunene (og kommunene) møter staten i Oslofjordrådet, som er ledet av Klima- og miljøministeren. Et av formålene med rådet er å gjennomgå status for hvordan det går med gjennomføringen av helhetlig tiltaksplan. Flere fylkeskommunale representanter, både politisk og administrativt, har i ulike forum uttrykt et ønske om at Oslofjordrådet bør bli et mer potent organ. Hvis fylkeskommunene ønsker å jobbe for å påvirke hvordan helhetlig tiltaksplan følges opp og gjennomføres kan det være en aktuell sak for interessepolitisk samarbeid.

Helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden og regional vannforvaltning

Helhetlig tiltaksplan er tett koblet sammen med de regionale vannforvaltningsplanene og det er flere sammenfall mellom planene. Mange tiltak i helhetlig tiltaksplan inngår i vannforvaltningsplanene, og oppfølging av vannforvaltningsplanene er viktig for å nå miljømålene for Oslofjorden. Helhetlig tiltaksplan supplere og forsterker vannforvaltningsplanene med hensyn til vannmiljø, og inneholder også tiltak knyttet til friluftsliv og kulturminner.

Buskerud og Østfold fylkeskommuner er vannregionmyndigheter i henholdsvis Vest-Viken og Glomma vannregioner. Rollen innebærer et plan- og prosessansvar i vannregionene. De andre fylkeskommunene i Østlandssamarbeidet deltar i prosessene og vannforvaltningsarbeidet.

Det vil være viktig at samarbeidet om Oslofjorden i Østlandssamarbeidet ses i sammenheng med fylkeskommunenes arbeid i vannforvaltningen og det bør legges vekt på å sikre synergi og forsterkende effekter mellom samarbeidet om Oslofjorden og regionale vannforvaltning.

Næring og innovasjon

Helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden og de regionale vannforvaltningsplanene er først og fremst miljøpolitiske planer som ikke direkte involverer bruken av næringsrettede virkemidler. Samtidig er fylkeskommunene opptatt av hvordan bruken av næringsrettede virkemidler kan bidra til å nå målene om en frisk og tilgjengelig Oslofjord. Dette er et godt eksempel på hvordan fylkeskommunene kan bidra til å løse krisen i Oslofjorden utover å jobbe direkte med tiltaksgjennomføring.

I mars gjennomførte Østlandssamarbeidet et arbeidsverksted sammen med Ocean Industry Forum Oslofjord og Osloregionen IPR om samarbeid med næringslivet som en del av løsningen på krisen i Oslofjorden. Deltakerne kom fra fylkes- og kommuneadministrasjoner, næringslivsorganisasjoner, enkeltbedrifter og kunnskapsmiljøer. Verkstedet pekte på to hovedretninger for hvordan næringslivet kan bidra til å løse krisen i fjorden:

1. Reduksjon av utslipp og forurensing til Oslofjorden, inkl.:

- Teknologier for avløpsrensing og verdiskapning fra ressursene i slam.
- Produksjonsmetoder og teknologiske løsninger i landbruket som reduserer avrenning.
- Løsninger for håndtering av overvann.
- Håndtering av avfall og utvikling av nedbrytbare produkter.

2. Løsninger i Oslofjorden, inkl.

- Produksjon av blåskjell og sjøpung kan være mat/fôr-produksjon som bidrar til rensning av fjorden.
- Restaureringsløsninger, ikke bare rensing, f.eks. tare og ålegras.
- Bruk av fremmede/problematiske arter eller avfall som ressurs for verdiskapning.

I tillegg pekte verkstedet på et behov for å få til en sterkere, bedre koordinert og mer handlekraftig innsats for å redde Oslofjorden gjennom et forpliktende samarbeid på tvers av forvaltningsnivåer og næringslivet. Dette kan bestå av flere deler:

1. Styrket dialog mellom offentlig og privat sektor for å definere felles prioriteringer og innsatsområder i arbeidet med krisen i Oslofjorden. Dette kan f.eks. inkludere felles møter mellom Oslofjordrådet og et næringslivsforum for Oslofjorden e.l.

Et felles sentralt møtepunkt må suppleres med mer spissede forum, piloter, match-making arenaer o.l. for å følge opp konkrete utfordringer og bestillinger. Offentlige myndigheter og privat næringsliv må hjelpe hverandre å se både muligheter og utfordringer som den andre kan (eller må) bidra til å løse.

Dialogen mellom offentlige myndigheter og næringslivet bør f.eks. bidra til å identifisere utfordringene knyttet til regulatorisk usikkerhet eller andre barrierer knyttet til lovverk, regler og forvaltningspraksis. Samtidig kan nytt og strengere regelverk være en katalysator for innovasjon.

2. Samkjørt, forenklet og forsterket bruk av næringsrettede virkemidler på tvers av forvaltningsnivåene. Dette kan bestå av flere ulike deler:
 - a. Et felles Oslofjord-program for å støtte utvikling/innovasjon/pilotprosjekter. Her vil det være viktig med tilstrekkelig «friske» penger fra statlig nivå.
 - b. Samarbeid om felles spissede og tidsavgrensede utlysninger rettet mot spesifikke problemstillinger (med en klar ambisjon om en overgang til private investeringer).
 - c. Et Living Lab Oslofjorden for tverrfaglig samarbeid om utvikling og testing av teknologier. En satsing på utvikling og testing av teknologi bør også inneholde et utvidet samarbeid om kvalifisering/verifisering av teknologier for å redusere risiko.
 - d. Innovative offentlige anskaffelser med offentlige myndigheter som framoverlente og krevende kunder kan være et annet viktig virkemiddel for å akselerere næringslivets bidrag.

Innspillene fra verkstedet kan legge grunnlaget for en felles interessepolitisk innsats inn mot nasjonale myndigheter i samarbeid med næringslivet.

Kompetanse

Fylkeskommunene har mange oppgaver innen utdanning og kompetanse, inkludert videregående opplæring, høyere yrkesfaglig utdanning, etter- og videreutdanning, karriereveidledning og den regionale kompetansepolitikken generelt. Når fylkeskommunene ønsker å styrke arbeidet med Oslofjorden bør de også se på hvordan deres oppgaver innen utdanning og kompetanse kan bidra til å nå miljømålene for Oslofjorden.

Et mulig innsatsområde er kompetanse innen vann og avløp. Det må investeres milliarder i renseanlegg og infrastruktur i årene framover, men [kommunenes største utfordring kan bli å få rekruttert nok kompetanse](#). Norsk Vann har levert et [høringsinnspill til stortingsmeldingen «Utsyn over kompetansebehovet i Norge»](#), hvor de løfter fram behov knyttet til videregående opplæring, høyere yrkesfaglig utdanning og universitets- og høyskolesektoren. En [mulighetsstudie for vann- og avløpssektoren](#) fra Oslo Economics, COWI og Kinei viser at antall ingeniører og sivilingeniører med vann- og

avløpsteknisk kompetanse økte med 17 % i perioden 2013-2020. I samme periode gikk antall ansatte i kommuner og interkommunale selskap gikk ned (- 17%), mens det var en sterk vekst (+ 55%) i konsulentselskapene.

Fylkeskommunene kan derfor vurdere mulighetene for å samarbeide om flere problemstillinger knyttet til kompetansebehov innen vann og avløp:

- Hvordan kan fylkeskommunene bidra til at kommunal sektor bli en mer attraktiv arbeidsgiver som lykkes bedre med rekruttering innen vann og avløp?
- Hvilke nye studietilbud eller tilpasninger i eksisterende studietilbud er det behov for, og hvordan kan vann- og avløpsfag styrkes i ulike deler av utdanningssektoren?
- Hvordan styrke realfagsfokuset i videregående opplæring ytterligere?
- Hvordan sikre rekruttering til viktige tilbud som sliter med lave søkertall?
- Hvordan profilere vann og avløp som en framtidsrettet bransje hvor man kan jobbe med samfunnskritisk infrastruktur, grønn omstilling og sirkulære løsninger?

Kommunikasjon

Viken tok initiativ til et forprosjekt om mer samarbeid om kommunikasjon i arbeidet med Oslofjorden, som fikk tilslutning fra representantskapet i juni 2023. Forprosjektet har hovedfinansiering fra Vikens fjordsatsning og avsluttes i 2024.

Forprosjektet følger fire hovedspor: 1) kartlegging av behovet for et mer langsiktig kommunikasjonsamarbeid, 2) nettverk og arbeidsverksteder for erfaringsutveksling og innspill, 3) kommunikasjonsiltak som kan gjennomføres allerede i 2024, og 4) utvikling av indikatorsett for Oslofjorden.

Det fjerde sporet om indikatorsett har øremerkede midler i forprosjektet og følger et eget spor i dialog med Miljødirektoratet. Hovedformålet er å se på hvordan innholdet i en ny tilstandsrapport for Oslofjorden, som direktoratet bestiller, og kanskje rapporteringen på gjennomføring av tiltak, kan bli gjort enklere og bedre tilgjengelig gjennom digitale løsninger. Dette er tenkt både som en kommunikasjonsløsning og et styringsverktøy.

For de tre andre sporene har den viktigste aktiviteten vært et kommunikasjonsverksted som ble gjennomført i samarbeid med vannregionene og Osloregionen IPR. Deltakerne kom fra fylkes- og kommuneadministrasjonene, vannområdene og Oslofjorden friluftsråd. Det er to hovedkonklusjoner fra verkstedet som kan bidra til å forme et videre samarbeid om kommunikasjon:

- Mange forskjellige og faglig kompliserte problemstillinger som skal formidles til ulike målgrupper innebærer et tidkrevende kommunikasjonsarbeid for enkeltaktører som har knapt med ressurser og ikke har tilstrekkelig kommunikasjonskompetanse.
- Det kan være behov for et felles kommunikasjonsamarbeid som bidrar til å gjøre det enklere for mange å kommunisere bedre i deres arbeid med Oslofjorden. Dette kan inkludere utarbeidelse av en felles kommunikasjonsstrategi med enkle og forståelige budskap for ulike målgrupper, kompetansehevende tiltak og utvikling av felles kommunikasjonsressurser som kan tilpasses lokale behov og målgrupper.

En annen aktivitet som kan vurderes som et kommunikasjonsinitiativ var at Østlandssamarbeidet gjennomførte innovasjonscampen «Vannet vårt» i samarbeid med Viken fylkeskommune, Ungt Entreprenørskap og Osloregionen IPR høsten 2023. Ca. 2000 elever ved 17 videregående skoler i landsdelen ble utfordret til å tenke på løsninger de kan jobbe med for bedre vann lokalt som en del av løsningen på Oslofjorden som en felles utfordring. Dette kan være et godt verktøy for å nå ut bredt til involverte elever, ansatte ved skolene, foreldre og foresatte m.fl.

Internasjonalt samarbeid

Generelt skal internasjonalt samarbeid bidra til å oppfylle fylkeskommunenes egne mål og prioriteringer. I tillegg kan internasjonale prosjekter være et viktig verktøy som både bidrar med ekstern finansiering og tilgang til ny kompetanse og kunnskap fra internasjonale nettverk. Hvis Oslofjorden skal være en prioritert sak i Østlandssamarbeidet, bør fylkeskommunene også vurdere hvordan internasjonalt samarbeid kan bidra til å nå målene for arbeidet med Oslofjorden.

I Norges europeiske nabolag kan det være naturlig å se til Østersjøen. Mange av utfordringene i Oslofjorden ligner på utfordringene som internasjonale organisasjoner, stater og regionale myndigheter har samarbeidet om i Østersjøen i flere tiår. Nylig ble det gjennomført en studietur til Finland med fylkesadministrasjonene, som tydelig illustrerte mulighetene for erfaringsdeling, læring og felles prosjekter med partnere fra Østersjøregionen.

Gjennom rollen som nasjonalt kontaktpunkt for Interreg Østersjøprogrammet og fylkeskommunenes felles deltakelse i BSSSC og Scandria Alliance har sekretariatet i Østlandssamarbeidet et omfattende kontaktnettverk i Østersjøregionen og kan bidra til utviklingen av EU-prosjekter rettet inn mot fylkeskommunenes arbeid med Oslofjorden.

Samarbeidsmuligheter fordelt på Østlandssamarbeidets roller

Interessepolitisk gjennomslagskraft

- Felles innsats for å påvirke de økonomiske rammene for investeringer i vann- og avløpsanlegg og infrastruktur. Bør samkjøres med kommunene.
- Samarbeid for å påvirke hvordan helhetlig tiltaksplan (og eventuelt ny Oslofjordplan) gjennomføres. Et mer forpliktende samarbeid, eller en mer gjensidig partnerskapsmodell, vil ventelig også kreve mer ressurser fra Klima- og miljødepartementet til Miljødirektoratet og statsforvalterne for å følge opp fra statlig nivå.
- Samarbeid med næringslivet for å få til en sterkere og mer samordnet bruk av næringsrettede virkemidler på tvers av forvaltningsnivåer for å nå målene i arbeidet med Oslofjorden.

Læring og erfaringsutveksling

- Læring og erfaringsdeling mellom fylkeskommunene i gjennomføringen av helhetlig tiltaksplan og vannforvaltningsplanene.
- Læring og erfaringsdeling fra andre relevante prosjekter, inkl. europeiske prosjekter.
- Andre felles faglige arrangementer, studieturer o.l.

Ressursbesparende samarbeid

- Felles prosjekter eller initiativer direkte koblet til gjennomføringen av tiltak i helhetlig tiltaksplan og vannforvaltningsplanene.
- Dialog og samkjøring knyttet til bruk av andre virkemidler, f.eks. næringsrettede virkemidler (bl.a. inn mot landbruket).
- Felles prosjekt om å løse kompetanseutfordringene i vann- og avløpssektoren.
- Samarbeid om felles kommunikasjonsressurs som kan bidra med kapasitet og kompetanse i fylkeskommunenes eget arbeid, i vannforvaltningen og kommunene, og i samarbeid med statlig nivå.
- Gjennomføring av innovasjonscamper e.l. for å engasjere ungdom i arbeidet med Oslofjorden.
- Felles utvikling og deltakelse i europeiske samarbeidsprosjekter.

Generelle vurderinger

Fylkeskommunene er på forskjellige stadier i deres arbeid med Oslofjorden med hensyn til politiske vedtak, ressurser og administrativ kapasitet. Noen fylkeskommuner arbeider hovedsakelig med Oslofjorden gjennom regional vannforvaltning, gjennomføring av tiltak og rapportering til Miljødirektoratet. I en del tilfeller er det mest hensiktsmessig å

ramme inn samarbeidet knyttet til vann og vassdrag regionalt og lokalt, heller enn den bredere Oslofjord-paraplyen. Andre fylkeskommuner har derimot allerede behandlet egne politiske saker om Oslofjorden i 2024, og enkelte har satt av midler til Oslofjordfond.

Som en konsekvens av dette vil videre diskusjoner om fylkeskommunenes samarbeid om Oslofjorden, og konkretisering av ulike initiativer, ventelig kunne berøre spørsmål om ulik grad av deltakelse og finansiering. Samarbeidsavtalens § 4 er tydelig på at deltakelse i forskjellige aktiviteter i Østlandssamarbeidet er frivillig, mens det i budsjettsakene fattes vedtak om at «tiltak/prosjekter ut over det som ligger i basisfinansieringen, eller hvor ikke alle fylkeskommunene deltar, forutsettes realisert ved bidrag fra de deltakende fylkeskommuner og/eller gjennom ekstern finansiering.»

I flere saker vil fylkeskommunene i Østlandssamarbeidet ha felles interesser med kommunene i landsdelen. Østlandssamarbeidet og Osloregionen IPR har samarbeidet om flere ulike møter og arrangementer knyttet til Oslofjorden siden 2022, og har en felles administrativ koordineringsgruppe. Det kan i flere tilfeller være aktuelt å samarbeide både interessepolitisk og om ulike arrangementer også framover, men hvordan samarbeidet forgår bør vurderes ut ifra fylkeskommunenes behov og hvordan samarbeidet om Oslofjorden blir organisert i Østlandssamarbeidet. Fylkeskommunene samarbeider også med kommuner gjennom vannområdene i vannregionene, i tillegg til at fylkeskommunene har direkte kontakt med kommuner i eget fylke. Involveringen av kommuner i fylkeskommunenes samarbeid om Oslofjorden bør ikke nødvendigvis begrenses til de kun de kommunene som er med i Osloregionen IPR.

Samtidig som samarbeid med kommunene kan være aktuelt i flere tilfeller har fylkesadministrasjonene på faglig nivå også gitt uttrykk for at det er ønskelig med egne møteplasser og prosesser hvor det er fylkeskommunenes roller og ansvar som er styrende. Derfor har sekretariatet i første halvår av 2024 samlet de relevante fagpersonene fra fylkesadministrasjonene til egne digitale møter, som bl.a. har bidratt til forberedelsene av denne saken.

Etter sekretariatets vurdering bør en fylkeskommunal faggruppe som kan understøtte det politiske samarbeidet om Oslofjorden formaliseres etter at strategi og politisk struktur er vedtatt. Involvering av fagpersoner fra andre aktuelle fagområder vil også være viktig for å lykkes i samarbeidet.

Vedlegg

Ingen vedlegg

Sak 16/24 Revidert strategi

Sekretariatets innstilling

1. Representantskapet slutter seg til forslaget til revidert strategi.
2. Sekretariatet bes om å sende strategien på høring i fylkeskommunene med en tidsfrist i forkant av møte i representantskapet 25. juni, hvor revidert strategi skal sluttbehandles.

Saksredegjørelse

I RS-sak 23/2022 ble det vedtatt en prosessplan for arbeidet med å få plass et nytt fundament for Østlandssamarbeidet, inkludert revidering av gjeldende strategi. 8. februar 2024 behandlet representantskapet prosessplanen for strategirevideringen og det ble besluttet å ferdigstille arbeidet med ny strategi før sommeren 2024.

Etter strategisamlingen med representantskapet 9. februar begynte sekretariatet arbeidet med å utarbeide revidert strategiforslag og kunnskapsgrunnlag, i tråd med vedtakene og ny prosessplan. På grunn av korte tidsfrister er kunnskapsgrunnlaget avgrenset ut ifra de strategiske prioriteringene.

Et førsteutkast til revidert strategi ble behandlet i administrasjonsutvalget 12. april. Her ble det foreslått å ta inn en tydeligere omtale av samfunnssikkerhet. Innspillene fra møtet i administrasjonsutvalget er innarbeidet i vedlagt kunnskapsgrunnlag og i forslaget til revidert strategi.

Det er naturlig at representantskapet også avklarer om det skal etableres fagpolitiske utvalg og/eller andre politiske organer for å følge opp strategien. Sekretariatet legger til grunn at en slik vurdering kan gjøres på møtet i representantskapet 25. juni, når endelig strategi skal vedtas.

Vedlegg

1. Forslag til revidert strategi: Østlandet 2035 – strategi for Østlandssamarbeidet
2. Kunnskapsgrunnlag for revidering av strategi (separat vedlegg)

1. Formål og visjon

Østlandssamarbeidet er et interkommunalt politisk råd for Akershus, Buskerud, Innlandet, Telemark, Vestfold og Østfold fylkeskommuner og Oslo kommune¹, heretter fylkeskommunene. Samarbeidsavtalen mellom fylkeskommunene legger til grunn at Østlandssamarbeidet skal bidra til å utvikle Østlandet som en bærekraftig og konkurransedyktig region i Europa med en regional balansert utvikling i landsdelen.

Visjonen er at samarbeidet skal bidra til en grønn, inkluderende og konkurransedyktig landsdel. Nasjonalt er det et mål at Norge i 2050 skal være et lavutslippssamfunn med en utvikling innen naturens tålegrenser. For å nå dette målet må Østlandet gjennom en omfattende omstilling som fremmer grønn konkurransekraft i møte med klima- og naturkrisen, demografiske utfordringer og kraftunderskudd. Samtidig har fylkeskommunene et samfunnssikkerhetsansvar som stiller krav til beredskap, infrastruktur og klimatilpasning.

Som regional samfunnsutvikler har fylkeskommunen en viktig rolle i den grønne omstillingen, og fylkeskommunene har et mulighetsrom for å gi strategisk retning til den langsiktige samfunnsutviklingen på Østlandet. Landsdelssamarbeidet understøtter denne rollen.

2. Prioriterte politikkområder

For å følge opp formålet og visjonen for samarbeidet prioriterer fylkeskommunene to politikkområder:

1. **Samferdsel, infrastruktur og mobilitet:** fylkeskommunene på Østlandet har felles interesser i den nasjonale samferdselspolitikken og samarbeider om å utvikle gode, helhetlige og bærekraftige mobilitetsløsninger i landsdelen. Fylkeskommunene har også et ansvar for å sikre en regionalt tilpasset sivil transportberedskap.
2. **Klima, miljø og energi:** Fylkeskommunene på Østlandet har mange felles og fylkesoverskridende utfordringer knyttet til klima, miljø og energi, inkludert krisen i Oslofjorden, omstilling til et lavutslippssamfunn med tilgang på nok kraft, beskyttelse av natur og biologisk mangfold, og klimatilpasning.

¹ Oslo kommune melder seg ut av Østlandssamarbeidet med virkning fra 1. januar 2025.

Andre politikk- og saksområder og prosjektsamarbeid er aktuelle for å bygge opp under og styrke arbeidet på de to prioriterte politikkområdene, herunder temaer knyttet til kompetanse, næring og europapolitisk samarbeid.

For å gi landsdelssamarbeidet nødvendig fleksibilitet kan fylkeskommunene også ta initiativ til samarbeid på nye politikk- og saksområder etter behov gjennom strategiperioden. Nye initiativ forankres i representantskapet.

3. Østlandssamarbeidets betydning og roller

Østlandssamarbeidet er et felles verktøy for fylkeskommunene i landsdelen, og bygger på konsensus. Aktivitetene som iverksettes gjennom Østlandssamarbeidet baserer seg på fylkeskommunenes felles behov og ønsker og skaper merverdi på følgende måter:

- **Interessepolitisk gjennomslagskraft:** Fylkeskommunene samarbeider interessepolitisk for å bidra til at beslutninger med betydning for regionen er i tråd med felles interesser. Ved å stå sammen i det interessepolitiske arbeidet får fylkeskommunene større gjennomslag. Nettverkssamarbeid og allianser med andre europeiske regioner styrker det interessepolitiske arbeidet på overnasjonalt nivå.
- **Læring og erfaringsutveksling:** Østlandssamarbeidet er en politisk og administrativ samarbeidsarena hvor fylkeskommunene drøfter saker av felles interesse. Arenafunksjonen legger til rette for at fylkeskommunene kan utveksle informasjon, erfaringer og god praksis for å løse egne oppgaver på en bedre måte. Rollen som læringsarena innebærer også å tilrettelegge for kontakt og dialog med aktører utenfor fylkeskommunene – herunder sektormyndigheter, institusjoner, næringsliv, regioner, organisasjoner og nettverk i Europa.
- **Effektiv ressursutnyttelse:** Fylkeskommunene iverksetter felles prosjekter gjennom Østlandssamarbeidet der dette er effektivt og gir bedre ressursutnyttelse. Felles aktiviteter, arbeidsdeling og deltakelse på ulike samarbeidsarenaer gir en ressursbesparende merverdi både finansielt og med hensyn til tidsbruk. Fylkeskommunene samarbeider også om å mobilisere andre aktører i fylkene til deltakelse i relevante prosjekter og programmer på nasjonalt og europeisk nivå.

4. Organisering av samarbeidet

Representantskapet er samarbeidets øverste politiske organ og vedtar årlige handlingsplaner og budsjett for å operasjonalisere de strategiske politikkområdene og for å nå strategiens visjon. Representantskapet kan etablere andre politiske organer til styringen av Østlandssamarbeidet.

Administrasjonsutvalget har medlemmer fra fylkeskommunenes øverste administrative ledelse. Andre administrative leder- og faggrupper opprettes etter behov.

Fylkeskommunene legger vekt på å tilrettelegge for ungdomsmedvirkning i Østlandssamarbeidet. Ungdomsmedvirkningen koordineres via nettverket ØstsamUng.

Strategien blir gjennomgått og revidert ved behov etter hvert kommune- og fylkestingsvalg.

Sak 17/24 Oslo kommunes utmeldelse av Østlandssamarbeidet

Sekretariatets innstilling

Representantskapet tar saken til orientering.

Saksredegjørelse

Oslo kommune har i brev datert 21. mars meddelt at man med virkning fra 1. januar 2025 melder seg ut av Østlandssamarbeidet

Representantskapets leder har bedt om at saken settes på sakskartet til orientering.

Vedlegg

Separat vedlegg: Brev om utmeldelse fra Oslo kommune

Sak 18/2024 Møteplan 2024

Sekretariatets innstilling

Representantskapet tar saken til orientering

Saksredegjørelse

I forbindelse med møte i representantskapet 8. februar ble sekretariatet bedt om å utarbeide en justert møteplan for 2024 med bakgrunn i endringer i strategiprosessen.

Nedenfor gis det en oversikt over resten av møtene i representantskapet og administrasjonsutvalget i 2024.

- **Fredag 7. juni kl. 10-11:** Digitalt møte i administrasjonsutvalget for å forberede neste møte i representantskapet.
- **Tirsdag 25. juni kl. 09-10:** Digitalt møte i representantskapet. Saklisten vil inkludere endelig godkjenning av strategi, politisk organisering og rammer for handlingsplan og budsjett for 2025.
- **Fredag 18. oktober kl. 09-10:** Møte i administrasjonsutvalget for å forberede neste møte i representantskapet.
- **Fredag 1. november kl. 10-13:** Fysisk møte i representantskapet. Vil inkludere dialogmøte med ØstsamUng og endelig vedtak av handlingsplan og budsjett for 2025.

Fylkeskommunene kan ta initiativ til ekstra møter i representantskapet ved behov. Dette vil normalt være korte digitale møter.

Vedlegg

Ingen vedlegg

